

Gilze en Rijen, augustus 2025

Kom je ook naar de open dag op 7 september aanstaande?

De plaatselijke geschiedenis voor iedereen toegankelijk maken. Daar zijn wij als heemkring al sinds 1977 druk mee bezig. Met de hulp van zo'n vijftien werkgroepen en nog veel meer vrijwilligers hebben we in die bijna vijftig jaar al heel wat weten te realiseren. Tijd om weer eens een open dag te houden en aan iedereen te laten zien waar we voor staan, wat we zoal hebben bewerkstelligd en waar we voortdurend mee bezig zijn. Want als 'buitenstaander' zul je daar niet altijd een volledig beeld bij hebben.

Verschillende werkgroepen gooien zondagmiddag 7 september dan ook graag de spreekwoordelijke luiken open en zijn van **13.00 uur tot 16.30 uur** present om belangstellenden in en om 't Oude Raadhuis te ontvangen, hun 'werk' te laten zien en mogelijke vragen te beantwoorden. Wat ze zoal voor de bezoeker in petto hebben? Hieronder leggen de aanwezige werkgroepen het zelf uit.

foto: B. Willemen

Schrijversteam Wiki Gilze en Rijen

Als schrijversteam van de Wiki Gilze en Rijen willen we de bezoeker graag uitleggen waar de wiki te vinden is, wat de bedoeling ervan is en wat er zoal opstaat. We laten onder andere het eerste grote wiki-project 'Geef elk oorlogsslachtoffers een gezicht' zien, waar we de afgelopen twee jaar aan hebben gewerkt. We geven meteen ook een preview van het boek 'Wat is een oorlog wrede en hard' dat eind oktober bij de heemkring verschijnt. Het vertelt de verhalen van de achtentachtig oorlogsslachtoffers uit onze gemeente, die we voor het digitale wiki-project wisten te achterhalen.

En natuurlijk wijzen we de bezoeker op ons volgende project dat we in de startblokken hebben staan. We zoeken de verhalen achter 'Markante personen uit Gilze, Rijen, Hulten en Molenschot' en vragen daarbij weer de hulp van dorpsgenoten.

Genealogie / Stamboomonderzoek

Wie zijn je voorouders?

Je hebt er misschien altijd wel mee willen beginnen. Je kent je ouders, meestal ook je grootouders. Maar daarvoor, dat is niet altijd duidelijk. Waar woonden ze. Komen ze uit de buurt. Misschien is zelfs te vinden wat ze deden. Hoe ver kan ik komen als ik dat ga uitzoeken. Allemaal vragen.

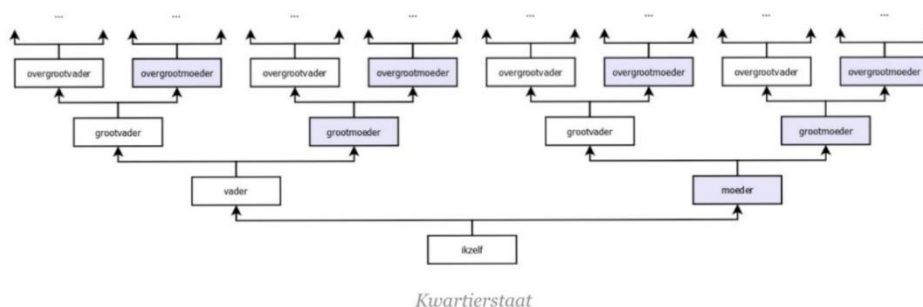
En daar zijn best mogelijkheden voor. Onze genealogiegroep gaat zoals u in de vorige Nieuwsbrief heeft kunnen lezen, in oktober starten met informatieavonden. Voor gevorderden en voor beginners.

Er zijn al een paar mensen die hier belangstelling voor hebben. Heeft u dat ook dan kunt u zich nu al melden via onze email: Info@heemkringmolenheide.nl

7 september houdt de Heemkring "Open Dag" van 13.00 tot 16.30 uur. Dan zijn wij als genealogiegroep ook aanwezig en kunt u ons vragen stellen. Dat kan overigens ook elke eerste maandag van de maand van 19.00 tot 21.00 uur.

“Van wie zède gij ur intje?”

Een vraag die we allemaal wel eens te horen krijgen of gekregen hebben, waarna een hele rij namen, jaartallen en bijnamen de revue passeren. Je staat er niet bij stil maar je hebt het dan eigenlijk over genealogie. We hebben gemerkt dat er best wel een groep leden is die zich hier in willen verdiepen, maar niet goed weet hoe dit aan te pakken.

De werkgroep Genealogie start komend najaar een serie informatieavonden om zowel de beginnende als de gevorderde “genealoog” op weg te helpen. Begonnen wordt met uitleg over wat genealogie precies inhoudt en welke “kretten” je daarbij tegenkomt. Ook wordt ingegaan op de bronnen waar je informatie over je voorouders terug kunt vinden.

Het vervolg is dan de stap naar zelf aan de slag.

Je leert omgaan met het programma Aldfaer en op het einde ben je in staat om je “eigen stamboom” op papier te zetten.

Al met al komt er dan heel wat op je af. Vandaar dat het is opgedeeld in meerdere avonden.

Meer hierover in een volgende nieuwsbrief.

Werkgroep Kadaster – digitale kaarten en gebouwen

Onze dorpen zijn in de loop der tijd aardig veranderd.

De werkgroep Kadaster, Kaarten en Gebouwen laat onder andere het minuutplan van 1832 van onze gemeente zien, de kaart die het begin van het Kadaster in Nederland is.

Kom kijken en zie wat er toen op de plek stond waar je nu woont. Dankzij de werkgroep Kadaster, Kaarten en Gebouwen kun je dat onder andere met behulp van de gedigitaliseerde kadasterkaart in het heemgebouw opzoeken.

Hoe zag Gilze, Rijen, Molenschot en Hulten er uit in 1940? En wat is er veranderd? Benieuwd?

Voorheen was onze gemeente in wijken verdeeld en had ieder huis een nummer. Die nummering is herhaaldelijk gewijzigd. De werkgroep laat voorbeelden zien van kaarten waarop die vernummering werd bijgehouden.

Later zijn die wijken en huisnummers gewijzigd en zijn er de bij ons bekende straatnamen met huisnummer per straat voor in de plaats gekomen. De werkgroep laat dit zien aan de hand van kaarten met de oude en de nieuwe namen en nummering.

De werkgroep heeft ook de kernen van Gilze en Rijen uit 1940 geprojecteerd op de huidige kaart.

Bezoek onze heemtuin

De werkgroep tuin en gebouw is ook aanwezig op deze middag. Zij kunnen je alles vertellen over de inheemse planten in onze schitterende tuin. Ook over de infiltratie van regenwater dat van onze daken niet direct het riool ingaat maar wordt geïnfiltreerd in onze bodem. Bekijk ook de imposante toegangspoort met daarin verwerkt de molensteen. Bezoek de ‘brandweergarage’ met een schat aan gebruiksvoorwerpen uit vervlogen tijden. Vanwege de open dag kun je in de heemtuin ook nog kijken naar de kunst van het kantklossen, quilten en smeden.

Cees Laarhoven en Toon Tijs zorgen deze middag voor de muzikale omlijsting met geweldige muziek uit de sixties.

Bibliotheek en archief

Onze werkgroep speelt een belangrijke rol in het verzamelen, bewaren, ordenen en toegankelijk maken van historische informatie over onze gemeente, zodat dit lokale erfgoed toegankelijk blijft voor huidige en toekomstige generaties.

Wij willen je op deze open middag graag laten zien wat de werkgroep doet. Op de eerste verdieping van het heemgebouw kun je rondkijken in onze collectie boeken, de fotocollectie (digitaal) en in het documenten-archief. We laten je zien hoe documenten worden beschreven en gearhiveerd. We helpen je zoeken in de collectie en je kunt vragen stellen over de geschiedenis van onze gemeente.

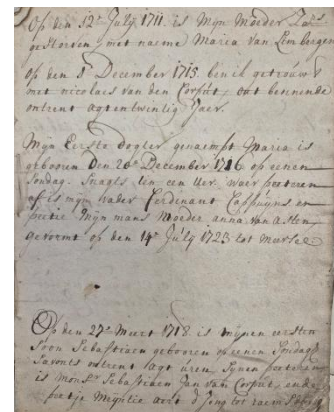
Er is een doorlopende vertoning op de computer van onze documentaire "Kamp Rijen, verdwenen tentenkamp op de hei".

Op de beeldbank laten we je ook de gedigitaliseerde voorwerpen zien.

Denk hierbij aan schilderijen, heiligenbeelden en gebruiksvoorwerpen zoals oude typemachines, fototoestellen, weegschalen etc. Voorwerpen die we willen bewaren fotograferen we. Zo kunnen we makkelijk zien welke oude voorwerpen we in bezit hebben. De werkgroep houdt zich ook bezig met het digitaliseren van video, audio, foto's en dia's. Het fotoarchief wordt opgeschoond en nieuwe foto's worden regelmatig toegevoegd. Nieuwe boeken beschrijven we en we plaatsen die in onze bibliotheek. Ook via onze website kan iedereen zien welke boeken we hebben.

Het Weekblad Gilze-Rijen is gedigitaliseerd door het Regionaal Archief Tilburg, wat veel ruimte heeft opgeleverd in de archiefkamer en het mogelijk maakt om digitaal te zoeken in de weekbladen. Via een zoekfunctie op onze website kan iedereen het Weekblad Gilze-Rijen doorzoeken.

Dus ... ben je op zoek naar informatie over de lokale geschiedenis of gewoon interessant: kom een kijkje nemen en duik in het verleden. Wij kijken er naar uit je te verwelkomen

Een document uit medio 1700

Boekenverkoop

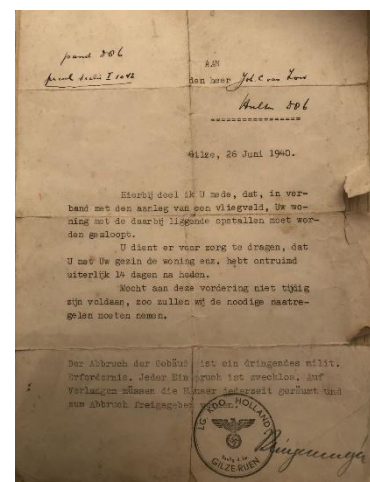
Ook op deze middag is de werkgroep 'Boekendistributie' aanwezig. Een scala aan boeken ligt uitgestald. Boeken over diverse historische onderwerpen. Veel boeken gaan over de geschiedenis van Gilze, Rijen, Hulten en Molenschot.

Tentoonstelling 'Bevrijding en wederopbouw'

"Hij herkende het meteen. De brief met een stempel van het bezettingsbestuur. Zijn handen trilden voordat hij hem opende. Twee weken, nog veertien dagen en dan moeten we weg voor de aanleg van een vliegveld. Onze boerderij wordt gevorderd. Geen ruimte voor bezwaar, geen uitleg. Alleen een kille mededeling verpakt in beleefde zinnen. De boerderij, waar wij al generaties lang op boeren wordt zomaar van ons afgenomen. En waar moeten we naar toe?"

Een korte brief zorgde in 1940 voor een enorme boosheid, maar ook voor angst en een enorme machteloosheid bij de bewoners van 27 woningen en boerderijen, die gevorderd werden door de Duitse bezetter voor de aanleg van Vliegerhorst Gilze-Rijen. Geen enkele uitleg! Geen enkel alternatief! Geen enkele vergoeding! Vertrekken! En zoek het verder maar uit!

Stel je eens voor dat je zo'n briefje krijgt en dat het een voldongen feit is. Wat je ontnomen wordt is allemaal materieel. Maar 'huis en haard' en 'boerengrond' hebben ook emotionele waarde. Hoe diep kun je geraakt worden? Gelukkig vonden deze mensen allen weer ergens onderdak. En uiteindelijk werd hun schade, tot op zekere hoogte, weer vergoed.

Al tijdens de oorlog werd er aandacht besteed aan de wederopbouw van gesloopte en verwoeste boerderijen. Voor de coördinatie van het herstel van verloren gegane agrarische gebouwen werd op 15 juli 1940 door de rijksoverheid het *Bureau Wederopbouw Boerderijen (BWB)* opgericht. Belangrijk was dat de voedselvoorziening behouden bleef. Onze gemeente kent meerdere boerderijen die vanuit het fonds voor wederopbouw zijn gefinancierd. Een aantal daarvan zijn herkenbaar aan een ingemetselde gevelsteen met daarin een herrijzende leeuw en het jaartal van wederopbouw. In de tentoonstelling Bevrijding en Wederopbouw besteden we, met originele documenten uit die periode, aandacht aan het ontnemen van eigendommen door de Duitsers en aan de Wederopbouw. Daarnaast zijn er veel foto's en voorwerpen uit de periode van bevrijding en wederopbouw te zien.

Rabo clubsupport-actie

Ook dit jaar organiseert de Rabobank weer een clubsupport-actie. De stemperiode start na de zomervakantie en loopt van **1 tot en met 23 september**.

Leden (geen klanten) van Rabobank de **Zuidelijke Baronie** kunnen stemmen. Ook Heemkring Molenheide doet hieraan mee. Wij rekenen natuurlijk op jullie stem bij deze voor onze vereniging interessante actie.

Lezing over de politiegeschiedenis

Dinsdagavond 16 september aanstaande ben je van harte welkom bij de lezing 'Politiegeschiedenis'. In twee uur tijd word je - wervelend - meegenomen in het ontstaan van de politie en de marechaussee tot en met het hedendaagse functioneren. De lezing laat vier eeuwen van gezagshandhaving door de overheid zien. De rol van de veldwachter, het ontstaan van het moderne politieapparaat, de rangen en standen, het optreden van de ME enz. Maar ook dilemma's zoals de discretionaire bevoegdheid: een boete of een vermaning? Wat mag de politie wel en niet; een uitleg over de ambtsinstructie. Er zullen diverse politie-attributen worden geshowd, originele politiehandboeken en enkele uniformen, begeleid door een scala aan beeldmateriaal.

De lezing wordt op dinsdagavond **16 september 2025** verzorgd door Tony Mouw. Aanvang 19.30 uur in ons heemgebouw Nieuwstraat 22 in Gilze. Deze lezing is alleen toegankelijk voor leden.

Overleden leden

Hr. N. van Opstal

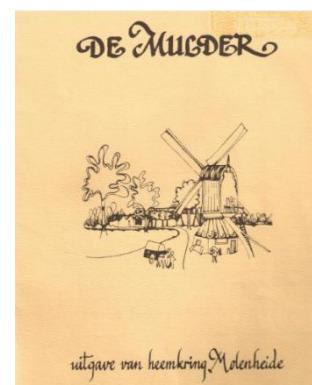
Hr. J. van Gool

De Mulder in je brievenbus.

Elk kwartaal ontvang je, als lid van de heemkring, het blad De Mulder in je brievenbus. Wat gaat daar aan vooraf? En wie zijn daarbij betrokken?

Artikelen

Voor het maken van een blad als De Mulder zijn in de eerste plaats artikelen nodig. En voor artikelen zijn schrijvers nodig. Binnen de heemkring hebben we een kleine groep leden die regelmatig artikelen schrijft en aanlevert. Het is echter zeker niet expliciet belegd bij deze groep. Iedereen mag dat doen, graag zelfs. Dus als je een leuk of interessant artikel kunt schrijven, dan is de redactie daar erg blij mee. Het kan ook zijn dat je informatie over een onderwerp hebt, maar zelf niet kunt of wilt schrijven. Neem dan contact op met de redactie. We kunnen dan samen afspreken hoe we dat gaan aanpakken. Het is overigens aan te bevelen om

De eerste Mulder in 1980

ook als je zelf iets wilt schrijven, vooraf contact te leggen met de redactie. Vooraf afstemmen is efficiënter dan achteraf bijstellen.

Kopijlijst

De redactie bespreekt alle aangeleverde artikelen in hun vergadering. Ze bepalen samen, of een artikel direct geschikt is voor De Mulder, of dat er nog wat mee moet gebeuren. In dat geval volgt overleg met de schrijver en worden eventueel aanpassingen gedaan. Als een artikel geschikt is bevonden, dan komt het op de zogenaamde kopijlijst. Dat is een soort voorraadbak met artikelen voor De Mulder.

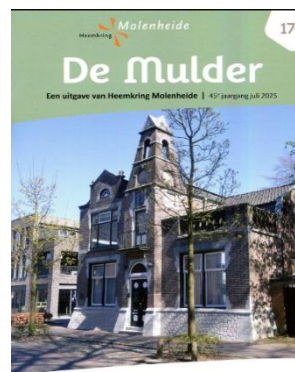
Samenstelling

De redactie komt elk kwartaal bijeen, ongeveer 6 weken voor het verschijnen van de volgende Mulder. Ze bespreken de artikelen die zijn aangeleverd en wat er in de pijplijn zit. Het belangrijkste agendapunt is uiteraard de samenstelling van de volgende Mulder. Soms is het maar één artikel, zoals recentelijk over de Chaamse bossen. We noemen het dan een thema-Mulder en de kaft is groen in plaats van het gebruikelijk blauw. Meestal zijn het een aantal artikelen, waarbij gekeken wordt naar zo veel mogelijk samenhang of juist veel variatie. Een en ander ook afhankelijk van wat er beschikbaar is op de kopijlijst.

Opmaak

Na de vergadering zet een lid van de redactie alle gekozen artikelen in het opmaakjabloon van De Mulder. Ook de bijbehorende foto's en plaatjes neemt hij daarin op. De grootste uitdaging is dan om het aantal pagina's op een viervoud te brengen. Meestal lukt dat door met de grootte en posities van de foto's en plaatjes te variëren of een extra foto of plaatje toe te voegen. Soms is een kort extra artikeltje nodig, of wordt een kort artikeltje weggelaten en teruggeplaatst op de kopijlijst.

Vervolgens worden de teksten uniform gemaakt qua letterweergave en woordgebruik. En tenslotte volgt nog een eerste spellingscontrole. Daarna gaat het concept naar alle redactieleden, die hun bevindingen terugkoppelen over de opmaak. Intussen is communicatiebureau Ouweland Ontwerp ingeschakeld om de kaft op te maken, met daarop onder andere de inhoudsopgave.

Mulder 174 juli 2025

Vier-ogen-principe

Om de spelling van de gehele Mulder te dubbelchecken, leest één lid van de redactie de tekst nog tweemaal kritisch door. Zijn bevindingen bespreekt hij met de opmaker, waarna ze direct verwerkt worden in de teksten. Vanaf dat moment is de concept-status voorbij. De opmaker stuurt de teksten en kaft naar drukkerij De Jong in Baarle Nassau. Die drukken dan 525 exemplaren van De Mulder.

Distributie

Na het drukken stuurt De Jong de boekjes naar een lid van de redactie. Die maakt er setjes van, met de juiste aantallen per bezorger en zorgt dat die bij de 8 bezorgers terecht komen. Die gaan vervolgens op pad om De Mulder bij je in de brievenbus te stoppen. Ruim 50 leden, veelal buiten onze gemeente, krijgen De Mulder per post toegestuurd.

Redactie adres De Mulder

Arda van Puijenbroek, Versterstraat 2 C
5126 BT Gilze, tel: 0161 45 13 05
info@heemkringmolenheide.nl